

WPŁYW SYTUACJI MAKROEKONOMICZNEJ NA FUNKCJONOWANIE OPERATORÓW TELEKOMUNIKACYJNYCH W POLSCE

Raport końcowy

CZERWIEC 2023

Raport przygotowany dla

ARTHUR LITTLE

Zastrzeżenie

Niniejszy dokument został sporządzony przez Arthur D. Little Sp. z o.o. dalej „ADL” na zlecenie PIKSEL na warunkach wyraźnie ograniczających odpowiedzialność ADL. Wnioski zawarte w niniejszym dokumencie są wynikiem profesjonalnego osądu i analiz ADL, opartego częściowo na materiałach i informacjach przekazanych ADL przez PIKSEL i inne osoby. Wykorzystanie niniejszego dokumentu przez jakąkolwiek osobę trzecią, upoważnioną przez ADL, w jakimkolwiek celu nie powinno i nie zwalnia takiej osoby trzeciej z obowiązku zachowania należytej staranności przy weryfikacji treści dokumentu. Wszelkie wykorzystanie niniejszego dokumentu przez osobę trzecią, poleganie na nim lub podejmowanie decyzji w oparciu o niego, odbywa się na wyłączną odpowiedzialność takiej osoby trzeciej. ADL nie przyjmuje żadnych zobowiązań ani odpowiedzialności w stosunku do takiej osoby trzeciej, jak również nie ponosi żadnej odpowiedzialności za ewentualne straty poniesione przez osobę trzecią w wyniku decyzji lub działań podjętych lub nie podjętych w oparciu o niniejszy dokument.

Raport opiera się na informacjach dostarczonych w sposób opisany powyżej, przeprowadzonej ankiecie, wiedzy eksperckiej na temat rynku oraz działalności operatorów telekomunikacyjnych, a także na analizie publicznych źródeł i dostępnych baz danych. Wykorzystanie niniejszego raportu przez jakąkolwiek osobę trzecią w jakimkolwiek celu nie powinno i nie zwalnia takiej osoby trzeciej od przeprowadzenia własnego badania.

Ankieta została przeprowadzona wśród spółek zrzeszonych wokół 4 izb: PIKE, KIGEIT, PIIT, KIKE. Wyniki bazują na 46 odpowiedziach otrzymanych anonimowo spośród firm będących adresatami ankiety, za której dystrybucję wśród zrzeszonych spółek odpowiadały wymienione wyżej izby. Próbką spółek zawiera szeroki przekrój operatorów, pokrywając biznesy docierające do mniej niż 20 tys. gospodarstw domowych oraz takie, w których zasięgu infrastruktury stacjonarnej znajduje się ponad 200 tys. gospodarstw.

CONTENTS

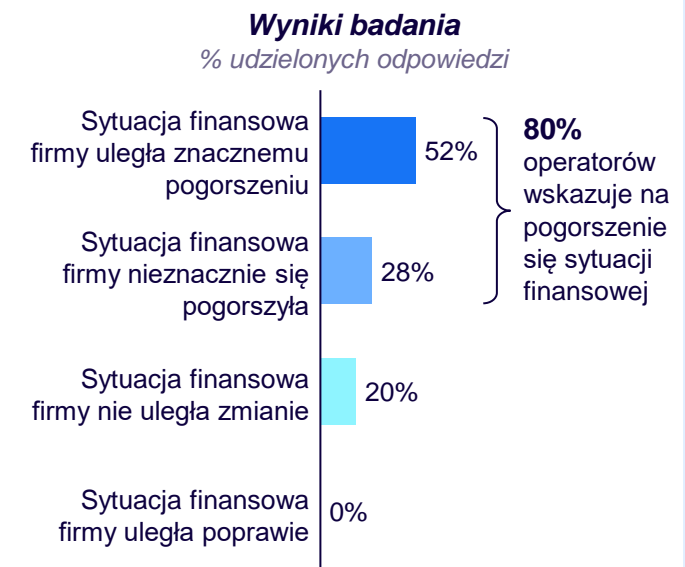
1	Znaczenie infrastruktury telekomunikacyjnej	5
2	Wpływ sytuacji makroekonomicznej na koszty operatorów telekomunikacyjnych	8
3	Wpływ sytuacji makroekonomicznej na przychody operatorów telekomunikacyjnych	17
4	Przyszłość Operatorów telekomunikacyjnych w Polsce	23

Skokowy wzrost kosztów i nieadekwatna zmiana przychodów przyczyniły się do destabilizacji sytuacji finansowej operatorów, co może negatywnie wpłynąć na rozwój branży

Podsumowanie kluczowych wniosków nt. wpływu sytuacji makroekonomicznej na funkcjonowanie operatorów telekomunikacyjnych w Polsce

- Od 2018 roku operatorzy odnotowują **znaczne wzrosty kosztów w kluczowych obszarach** obejmujących m.in. inflację bazową (+26 p.p.), ceny energii (+160%), koszty pracy (+40%), koszty finansowania (+5 p.p.) oraz wzrost kosztów sprzętu i treści w związku z osłabieniem złotówki (12-30%). Stanowi to **sytuację bezprecedensową w skali ostatnich 20 lat**
- Tym samym, obecna sytuacja makroekonomiczna ma znaczący wpływ na działalność operatorów – aż **80% wskazało na pogorszenie się sytuacji finansowej**. W przypadku blisko 70% operatorów obecna sytuacja wymusiła **ograniczenie wydatków na inwestycje w rozwój infrastruktury** (także w perspektywie 1-3 lat)
- Ponad trzy czwarte operatorów podjęło działania w celu redukcji kosztów. Jednocześnie 85% badanych spodziewa się **dalszego wzrostu kosztów i nie widzi potencjału ich dalszej optymalizacji**
- W tym samym okresie według 80% badanych **wzrost przychodów był nieadekwatnie niski do wzrostu kosztów**. Stwarza to ryzyko dla potencjału inwestycyjnego operatorów i dalszego rozwoju branży
- Główną barierą związaną z niewystarczającym wzrostem przychodów jest **niejasne otoczenie regulacyjne**, które uniemożliwiło waloryzację (wzrost cen usług telekomunikacyjnych o 28 p.p. poniżej inflacji) i **obarczyło operatorów wysoką presją inflacyjną**
- Blisko 70% badanych wskazuje na **konieczność umożliwienia zrównoważonego zarządzania ofertą w ramach środowiska regulacyjnego** przy niestabilnej sytuacji makroekonomicznej
- Przewidywana dalsza presja inflacyjna w średnim okresie wraz z ograniczoną elastycznością w zarządzaniu ofertą wymusi na operatorach **ograniczenie nakładów inwestycyjnych** (74% wskazań) oraz **obniżenie jakości i konkurencyjności ofert** (70% wskazań)
- Taki scenariusz przełożyłby się na **znaczny negatywny wpływ na funkcjonowanie państwa i jakość życia obywateli** ze względu na **strategiczne znaczenie infrastruktury telekomunikacyjnej dla całej gospodarki**

W jaki sposób obecna sytuacja makroekonomiczna wpłynęła na działalność i sytuację finansową firmy?

ZNACZENIE INFRASTRUKTURY TELEKOMUNIKACYJNEJ

Infrastruktura telekomunikacyjna ma krytyczne znaczenie m.in. dla zachowania porządku publicznego i bezpieczeństwa, funkcjonowania administracji i firm oraz rozwoju gospodarki

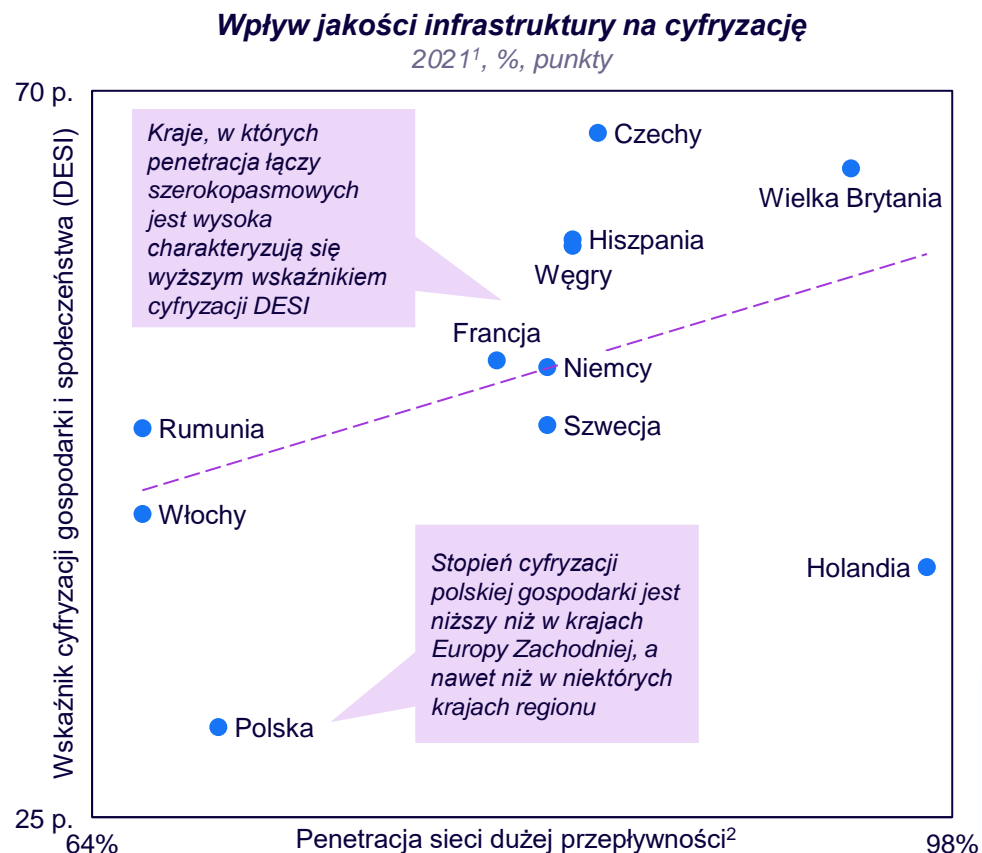
Znaczenie infrastruktury telekomunikacyjnej w funkcjonowaniu państwa i gospodarki

1) Włączając dostęp mobilny w telefonach;
Źródło: UKE, Arthur D. Little

Wysoki poziom cyfryzacji jest bezpośrednio związany z jakością infrastruktury sieciowej oraz wpływa pozytywnie na wysokość PKB, konkurencyjność gospodarki i jakość życia

Wpływ sektora telekomunikacji na rozwój gospodarczy kraju

Wzrost penetracji infrastruktury o 1% przekłada się na wzrost PKB o ~0.1-0.2% (3-6 mld zł)³ i wzrost HDI⁴

Poprawa poziomu cyfryzacji oznacza m.in.⁵:

Do 35 tys. EUR oszczędności rocznie w przeliczeniu na pacjenta

Dzięki wykorzystaniu telemedycyny, diagnozowania wspartego przez AI oraz zdalnego monitorowania stanu zdrowia

Do 5 tys. EUR niższe koszty dla pracowników i pracodawców

Dzięki sprawnej, globalnej współpracy zdalnej, zmniejszeniu niezbędnej powierzchni biurowej oraz ograniczeniu kosztów komunikacji

Do 415 kg niższa emisja CO₂ na osobę

Dzięki ograniczeniu dojazdów do pracy oraz optymalizacji tras transportowych i tras dostaw

- Poziom cyfryzacji wpływa pozytywnie na **konkurencyjność gospodarki, wzrost PKB i jakość życia** (mierzoną wskaźnikiem HDI)
- W przypadku Polski dalszy rozwój infrastruktury sieciowej oraz oferty i penetracji usług jest **zagrożony** przez **presję inflacyjną** i związany z nią **drastyczny wzrost kosztów** operatorów telekomunikacyjnych

1) Dane dla Wielkiej Brytanii za rok 2020; 2) Odsetek gospodarstw domowych objętych zasięgiem stałych sieci o dużej przepływności; 3) Na podstawie danych Eurostatu dot. PKB Polski za 2022 rok i kursu Euro na 31.12.2022; 4) Human Development Index – indeks poziomu rozwoju i jakości życia; 5) Oxera/Liberty Global, 2019, Gigabit broadband: what does it mean for consumers and society?; Źródła: Eurostat, KE, BŚ, MDPI, Arthur D. Little

WPŁYW SYTUACJI MAKROEKONOMICZNEJ NA KOSZTY OPERATORÓW TELEKOMUNIKACYJNYCH

Wzrost presji kosztowej stanowi sytuację bezprecedensową w skali ostatnich 20 lat, stwarzając istotne zagrożenie dla funkcjonowania i rozwoju branży telekomunikacyjnej

Kluczowe czynniki wpływające na wzrost głównych elementów kosztowych działalności operatorów

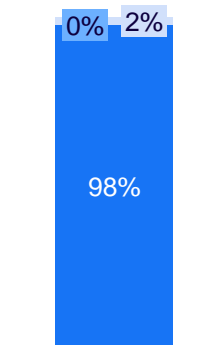
- W okresie 2018-2022 ogólny poziom inflacji bazowej wzrósł o 26%, koszty energii o 160% a koszty wynagrodzeń o 40%, powodując drastyczny wzrost kosztów operatorów telekomunikacyjnych i nakładając na nich **presję kosztową**
- Każdy z powyżej opisanych czynników kosztowych ma **znaczący wpływ** na funkcjonowanie i potencjał rozwoju operatorów telekomunikacyjnych
- Operatorzy mają znacznie **ograniczone możliwości dalszej redukcji kosztów**, jako że przyczyniłoby się to do pogorszenia warunków oferty dla klientów

Skokowy wzrost inflacji bazowej o 26 p.p. w okresie 2018-2022 dotyka 98% operatorów i powoduje drastyczny wzrost kosztów i w rezultacie ogranicza potencjał rozwoju branży

Wpływ wysokiej inflacji na koszty operatorów telekomunikacyjnych

Czy w okresie 2020-2022 firma odnotowała istotny wzrost kosztów usług obcych spowodowany presją inflacyjną?

Wyniki badania
% udzielonych odpowiedzi

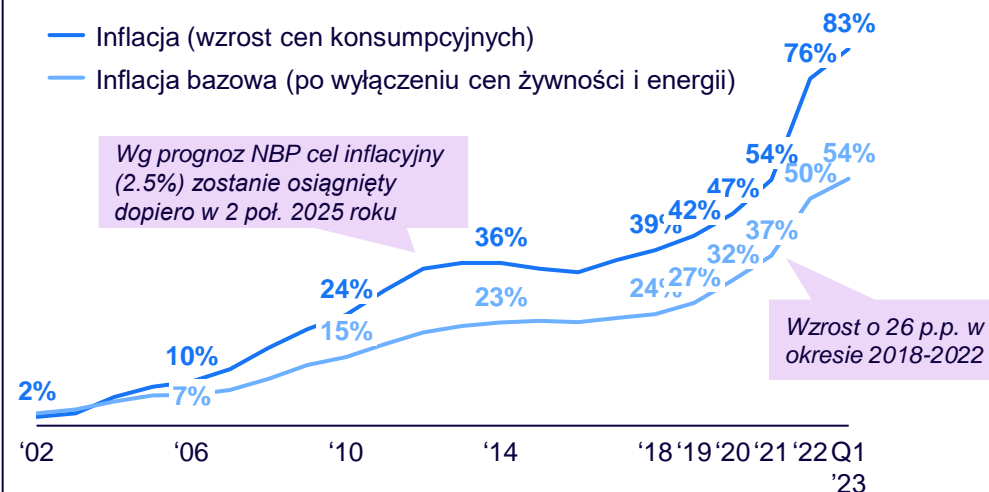
- Tak, wyższy niż w poprzednich latach
- Tak, porównywalny do poprzednich lat
- Nie

Wpływ na branżę telekomunikacyjną

- 98% polskich operatorów odnotowało **wzrost kosztów** spowodowany **presją inflacyjną**, co potwierdza istnienie **znaczącego zagrożenia** dla branży
- Szczególnie negatywny wpływ ma wysoki **wzrost inflacji bazowej** (26 p.p.) w okresie 2018-2022, która ilustruje długofalową skłonność do podnoszenia cen. Dla operatorów stwarza to **ryzyko nierentowności biznesu** w długim okresie jeżeli wzrost ARPU¹ nie będzie proporcjonalny
- Według szacunków ADL utrzymanie się wysokiej inflacji może doprowadzić do **spadku marży EBITDA** w branży telekomunikacyjnej o **~2-5 p.p.**² w 2023 względem 2020 r. W średniej i długiej perspektywie może to doprowadzić do **ograniczenia potencjału rozwoju branży**

Skumulowany wzrost cen konsumpcyjnych

2002 - Q1 2023, %

- **Klauzule waloryzacyjne** są jednym z rozwiązań pozwalających przeciwdziałać **presji inflacyjnej**. Stosowane są już np. w branży nieruchomości (w umowach deweloperskich i w umowach najmu)
- **Niejasne regulacje prawne ograniczają swobodę działalności** gospodarczej przedsiębiorców telekomunikacyjnych i **możliwości waloryzacji umów**

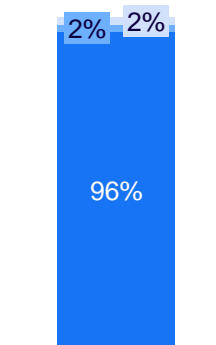
1) ARPU – Average Revenue Per User (średni przychód na użytkownika) jest wskaźnikiem zdolności generowania przychodów w przeliczeniu na użytkownika / subskrybenta usług; 2) Na podstawie raportu ADL. 2023. Rising inflation! How are telcos reacting?; Źródła: GUS, NBP, Arthur D. Little

Wzrost cen energii o ~160% w okresie 2018-2022 przełożył się bezpośrednio na wzrost kosztów operatorów telekomunikacyjnych

Wpływ wzrostu cen energii

Czy w okresie 2020-2022 firma odnotowała istotny wzrost kosztów energii spowodowany wzrostem cen energii na rynku?

Wyniki badania
% udzielonych odpowiedzi

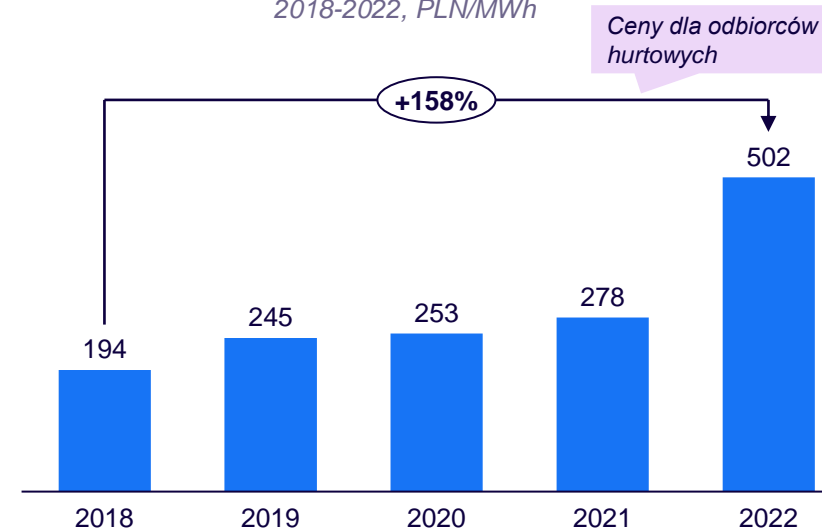
- Tak, wyższy niż w poprzednich latach
- Tak, porównywalny do poprzednich lat
- Nie

Wpływ na branżę telekomunikacyjną

- 98% polskich operatorów odnotowało **wzrost kosztów** spowodowany wzrostem **cen energii o ~160%** w 2022 roku względem 2018 roku
- Wzrost cen na giełdach energii był spowodowany m.in. **szokiem podażowym** wynikającym z ograniczenia dostępności surowców w związku z wojną w Ukrainie
- Energia stanowi jeden z **głównych kosztów operacyjnych** dla większości operatorów i jest **niezbędna** m.in. do zasilania sprzętu aktywnego, sieci szkieletowych i dostępu. Wzrost kosztu energii może przełożyć się na **spadek marży EBITDA nawet o 4 p.p.**¹

- ▶ Instytut badawczy Energy Aspects podkreśla, że **kryzys energetyczny** może trwać do **końca 2023**, a koszty energii będą **nadal wzrastać**, m.in. w związku z **transformacją energetyczną**
- Operatorzy telekomunikacyjni już teraz **inwestują w odnawialne źródła energii**, jednak wysokie koszty energii i brak możliwości ich rekompensowania **mogą ograniczyć skalę tych inwestycji**

Średnia roczna cena sprzedaży energii elektrycznej 2018-2022, PLN/MWh

Które z czynników mających wpływ na sytuację finansową firmy wydają się najistotniejsze?

“Wzrost kosztów energii w tym paliwa do eksploatacji maszyn i pojazdów”
Przedstawiciel operatora, ankieta

1) W 2023 roku względem 2020 roku. Na podstawie raportu ADL. 2023. Rising inflation! How are telcos reacting?;
Źródła: URE, Arthur D. Little

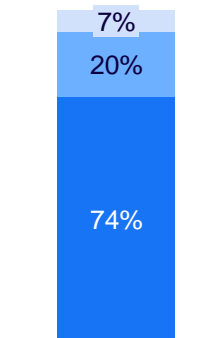
Oslabienie złotówki względem Euro (-12%) i Dolara (-30%) obniża zdolności inwestycyjne oraz istotnie podnosi koszty sprzętu i krytycznych usług, w tym dostępu do treści

Wpływ osłabienia złotówki w stosunku do Euro i Dolara na koszty operatorów telekomunikacyjnych

Czy w okresie 2020-2022 firma odnotowała istotny wzrost kosztów świadczenia usług spowodowany osłabieniem polskiego złotego?

Wyniki badania

% udzielonych odpowiedzi¹

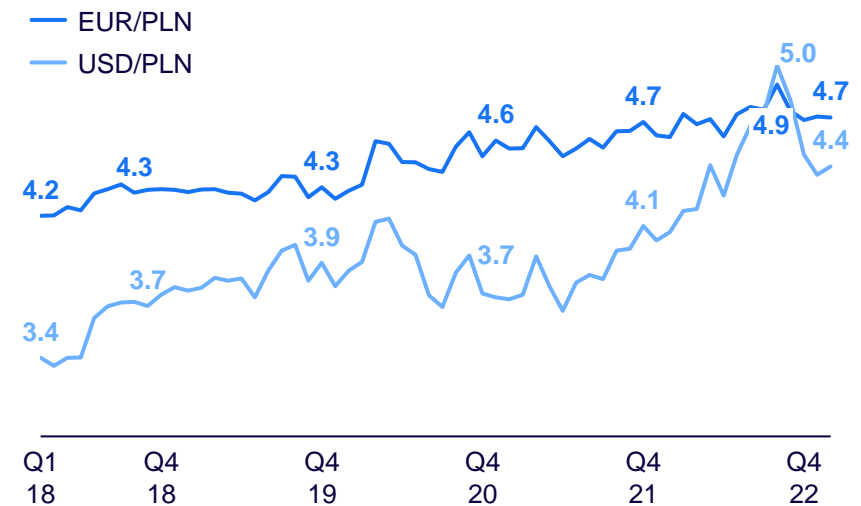

- Tak, wyższy niż w poprzednich latach
- Tak, porównywalny do poprzednich lat
- Nie

Wpływ na branżę telekomunikacyjną

- 94% polskich operatorów odnotowało **wzrost kosztów** spowodowany **osłabieniem złotówki** w stosunku do Euro (wzrost kursu o ~12%) oraz Dolara (wzrost kursu o ~30%)
- Wysokie ryzyko walutowe ma wpływ w szczególności na **obniżenie zdolności inwestycyjnych** operatorów, m.in. ze względu na potrzebę kupowania elementów infrastruktury krytycznej (np. serwerów i routerów) za granicą
- Słaba złotówka może wpływać także na **wzrost kosztów operacyjnych**, np. w związku z **rozliczaniem** treści TV i pakietów premium **w walutach obcych**

Średnie kursy walut EUR/PLN oraz USD/PLN 2018-2022, PLN

- Dalsze osłabienie złotówki względem Euro i Dolara może doprowadzić do **spowolnienia rozwoju** nowoczesnej infrastruktury sieciowej i w rezultacie do **spadku konkurencyjności** operatorów
- Możliwości skutecznego ograniczenia **ryzyka walutowego** są stosunkowo niewielkie i wymagają m.in. wykorzystania instrumentów **rynku forex**, np. kontraktów terminowych lub opcji

1) Suma wyników z poszczególnych kategorii może odbiegać o +/- 1 p.p. od 100% ze względu na zastosowane zaokrąglenia wyników;
Źródła: NBP, Arthur D. Little

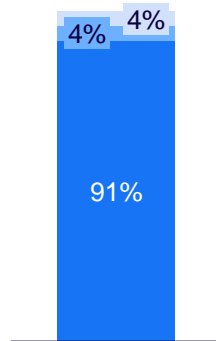
Wzrost wynagrodzeń w gospodarce o ~40% od 2018 roku przyczynił się do zwiększenia kosztów pracy w branży telekomunikacyjnej, która zatrudnia w Polsce ponad 50 tys. osób

Wpływ wzrostu kosztów pracy na koszty operatorów telekomunikacyjnych

Czy w okresie 2020-2022 firma odnotowała istotny wzrost kosztów zatrudnienia personelu spowodowany wzrostem wynagrodzeń oraz płacy minimalnej?

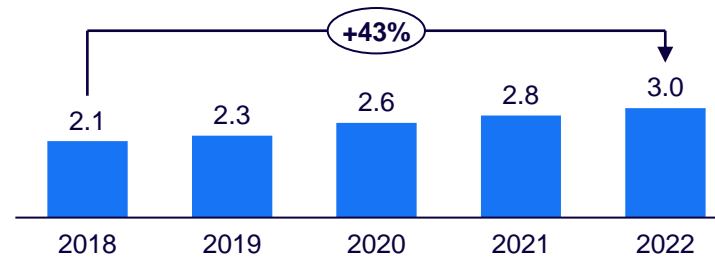
Wyniki badania

% udzielonych odpowiedzi¹

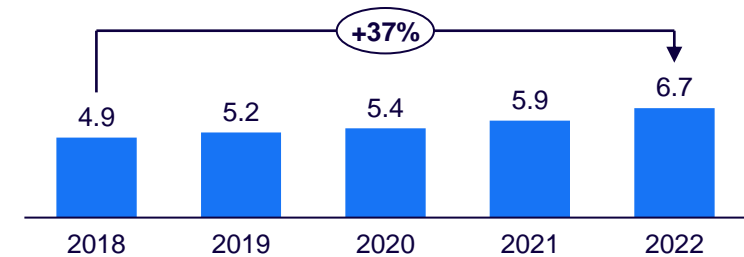

- Tak, wyższy niż w poprzednich latach
- Tak, porównywalny do poprzednich lat
- Nie

Minimalne miesięczne wynagrodzenie 2018-2022, tys. PLN

Średnie miesięczne wynagrodzenie 2018-2022, tys. PLN

Wpływ na branżę telekomunikacyjną

- 95% polskich operatorów odnotowało **wzrost kosztów wynagrodzeń** spowodowany **wzrostem płacy minimalnej** o 43% (CAGR 9%) i **średniego wynagrodzenia** o 37% (CAGR 8%) w okresie 2018-2022
- Utrzymanie konkurencyjnych wynagrodzeń jest niezbędne dla **zachowania kluczowego personelu**. Łączny **wzrost wynagrodzeń o ~40%** w ciągu 5 lat nakłada **presję płacową** na operatorów, którzy zatrudniają ponad 50 tys. osób²

- ▶ Presja płacowa skłania operatorów do przyspieszenia procesów automatyzacji i cyfryzacji, co **pozwoiliło zredukować koszty jedynie w ograniczonym stopniu**
- W związku z wysokim stopniem obecnego poziomu optymalizacji kosztów, inicjatywy ich dalszego ograniczania **mogą nie być wystarczające** aby osiągnąć znaczący wpływ na sytuację finansową

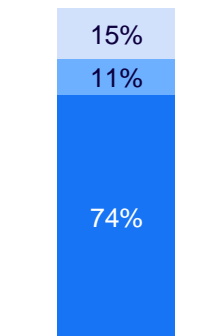
1) Suma wyników z poszczególnych kategorii może odbiegać o +/- 1 p.p. od 100% ze względu na zastosowane zaokrąglenia wyników; 2) Dane szacunkowe na podstawie statystyk GUS za 2021 rok dla obszaru "Informacja i komunikacja" i raportów kluczowych graczy telekomunikacyjnych;
Źródła: GUS, Arthur D. Little

Kilkukrotny wzrost stóp WIBOR bezpośrednio przełożył się na wyższe koszty finansowania i przyczynił się do ograniczenia zdolności inwestycyjnych operatorów

Wpływ wzrostu stóp procentowych na koszty operatorów telekomunikacyjnych

Czy w okresie 2020-2022 firma odnotowała istotny wzrost kosztów finansowych spowodowany wzrostem stóp procentowych?

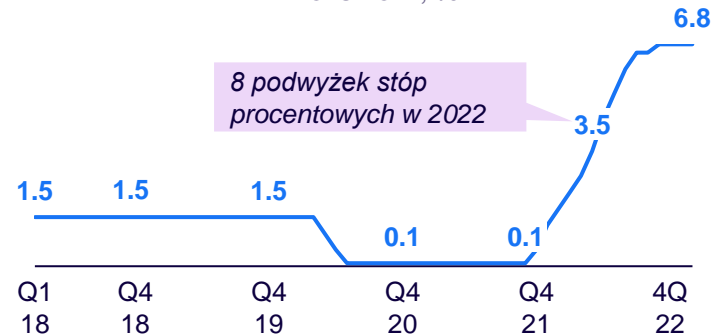
Wyniki badania
% udzielonych odpowiedzi

- Tak, wyższy niż w poprzednich latach
- Tak, porównywalny do poprzednich lat
- Nie

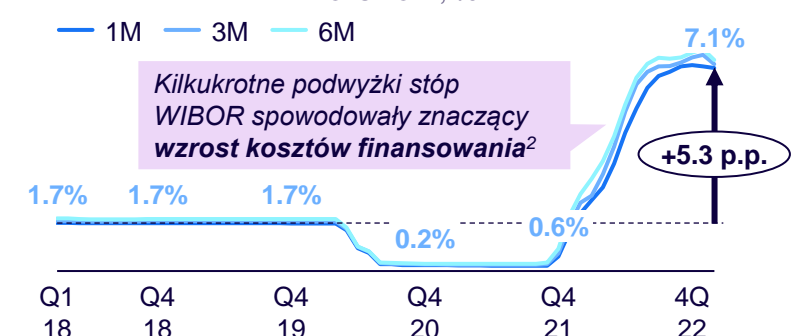
Stopa referencyjna NBP

2018-2022, %

WIBOR 1M, 3M i 6M

2018-2022, %

Wpływ na branżę telekomunikacyjną

- 85% polskich operatorów odnotowało **wzrost kosztów finansowania**, który mógł przekroczyć ~10% w skali roku¹, tj. być **znacząco wyższy** niż w 2018 roku z powodu wzrostu stóp WIBOR o ~5 p.p.²
- Wzrost stóp WIBOR wpłynął na **wzrost kosztu odsetek kredytów** zaciągniętych lub planowanych do zaciągnięcia przez operatorów, tym samym znacząco ograniczając **zdolności inwestycyjne** i przekładając się na **wolniejsze upowszechnianie dostępu do usług telekomunikacyjnych**

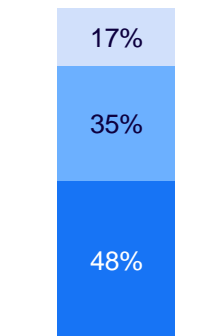
- ▶ Wysokie stopy procentowe wpływają negatywnie przede wszystkim na **koszty finansowania nakładów inwestycyjnych** związanych m.in. z **transformacją cyfrową** i **obsługą klienta**
- Oznacza to mniejsze nakłady **na rozwój i modernizację infrastruktury sieciowej**, co przekłada się na **ograniczenie penetracji i jakości usług**

Znaczący wzrost wolumenu transmisji danych (~125% w okresie 2018-2022) wpływa na konieczność ponoszenia dodatkowych nakładów inwestycyjnych na rozwój infrastruktury

Wpływ wzrostu wolumenu transmisji danych na koszty operatorów telekomunikacyjnych

Czy w okresie 2020-2022 firma odnotowała istotny wzrost wydatków na utrzymanie sieci spowodowany zwiększonym wolumenem transmisji danych?

Wyniki badania
% udzielonych odpowiedzi

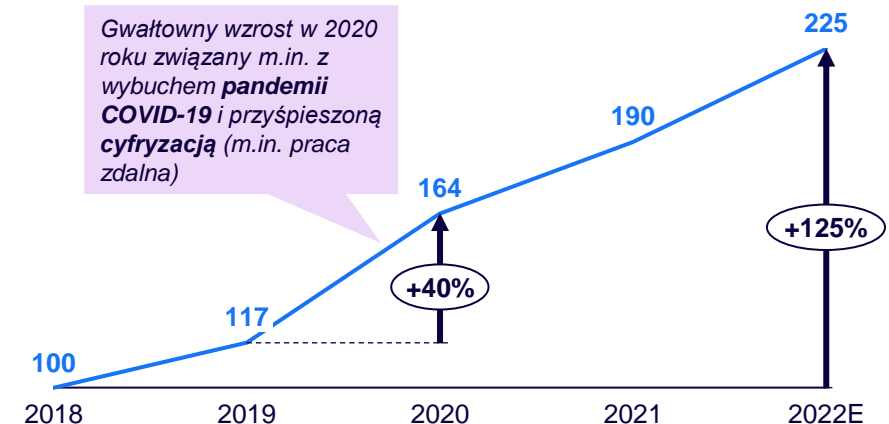
- Tak, wyższy niż w poprzednich latach
- Tak, porównywalny do poprzednich lat
- Nie

Wpływ na branżę telekomunikacyjną

- 83% polskich operatorów odnotowało wzrost kosztów związany ze **zwiększonym wolumenem transmisji danych**, spowodowanym m.in. cyfryzacją nasilającą się od 2020 roku (wzrost o ~40% rok do roku)
- Wyższy wolumen transmisji przekłada się przede wszystkim na wyższe koszty **rozbudowy i utrzymania kluczowej infrastruktury sieciowej** oraz wyższe koszty **pasma IP**
- Wysoka transmisja danych wpływa także na wzrost **zużycia energii** (ok. 0.7 kWh/GB), tym samym pogłębia jej wpływ na **koszty operacyjne**

- Zgodnie z prognozami wolumen transmisji danych **będzie nadal wzrastał** w kolejnych latach. Wynika to m.in. z postępującej cyfryzacji oraz rozwoju technologii IoT i Smart City
- Operatorzy będą musieli ponosić **dodatkowe nakłady inwestycyjne na infrastrukturę**. Jednocześnie wzrost kosztów finansowania, pracy i zakupów połączony z brakiem wzrostu przychodów powoduje **znaczące utrudnienia w działalności**

Zindeksowany wzrost wolumenu transmisji danych¹ 2018-2022, 2018 = 100

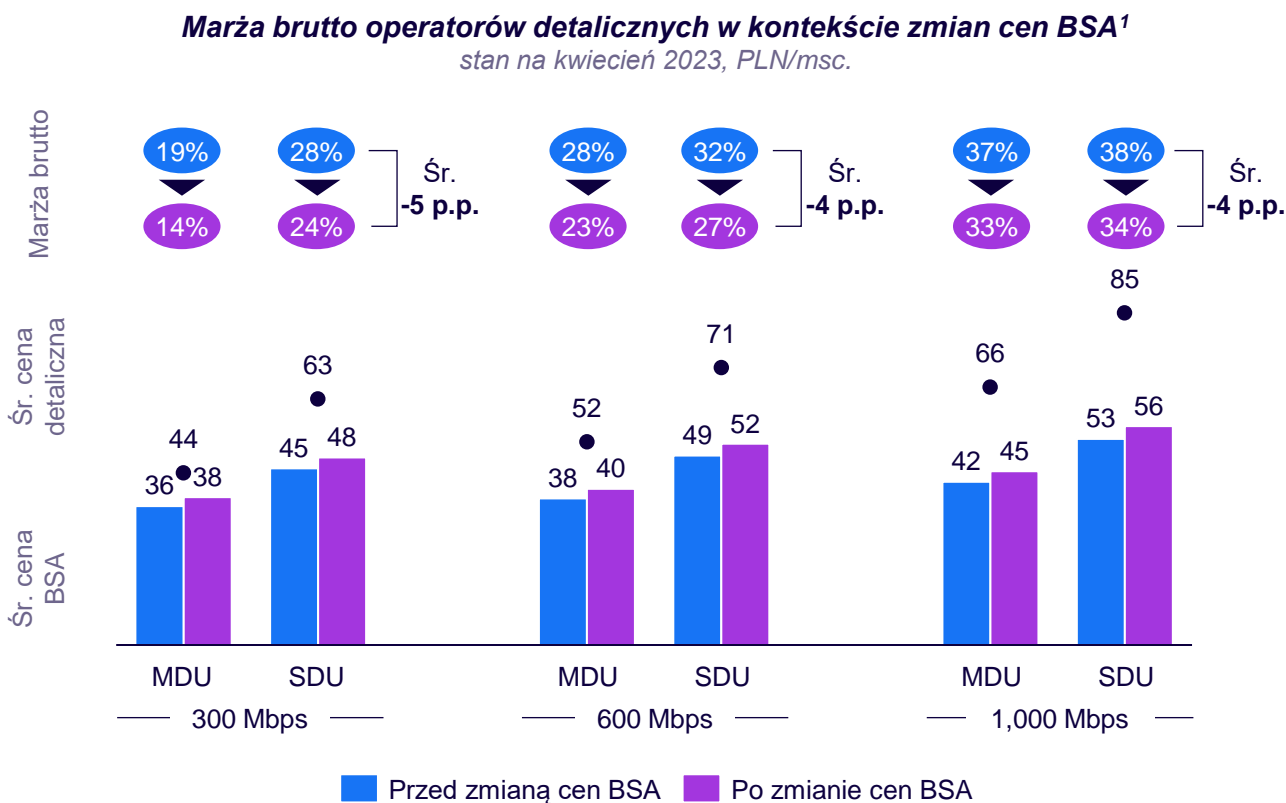
Które z czynników mających wpływ na sytuację finansową firmy wydają się najistotniejsze?

"Wzrost kosztów utrzymania infrastruktury i usuwania awarii oraz uruchamiania usług (budowa przyłączy)"
Przedstawiciel operatora, ankieta

1) Dane przybliżone na podstawie wolumenu transmisji danych mobilnych i kierunkowych zmian w danych stacjonarnych u wybranych operatorów;
Źródła: OEC, ACEEE, Statista, Arthur D. Little

Utrzymanie poziomu cen dla konsumentów i jednocześnie wzrost opłat BSA spowodowały spadek marży operatorów detalicznych o ~4 p.p.

Wpływ zmian cen BSA na marżę brutto operatorów detalicznych

- **Podniesienie cen BSA** przez operatorów hurtowych wynika z **skokowego wzrostu kosztów operacyjnych**, związanego m.in. ze wzrostem cen energii
- Przykładowo jeden z beneficjentów program POPC **podniósł ceny na obszarach regulowanych w ramach POPC3 o ~10%**. Podobnie postąpili także inni operatorzy hurtowi. Część operatorów hurtowych (w tym beneficjenci programu POPC) oczekuje jeszcze na rozpatrzenie swoich wniosków przez UKE
- Zmiana cen BSA wpływa bezpośrednio na **marżowość operatorów detalicznych**, która przy niezmiennych przychodach i ograniczonych możliwościach modyfikacji warunków świadczonych usług **spadła średnio o ~4 p.p.**
- Kluczowym wyzwaniem dla operatorów detalicznych w tej sytuacji jest znalezienie rozwiązań umożliwiających **pokrycie rosnących kosztów dostępu do nowej infrastruktury** pozwalającej na świadczenie wysokiej jakości usług
- Jest to znacząco utrudnione ze względu na **niejasne wymagania regulacyjne** oraz spowodowane nimi **ograniczone możliwości zarządzania ofertą i modyfikacji warunków świadczonych usług**
- Wzrost cen BSA przy braku waloryzacji kontraktów B2C może doprowadzić do **erozji konkurencji na sieciach operatorów hurtowych**, w tym zbudowanych w ramach programu POPC

1) BSA – Bit-Stream Access – standardowy produkt w ofercie operatorów hurtowych zapewniający dostęp do infrastruktury operatorom detalicznym. MDU – Multi Dwelling Unit (budynek wielorodzinny), SDU – Single Dwelling Unit (budynek jednorodzinny). Na podstawie cenników wiodących dostawców hurtowych;
Źródła: Ogłoszenia operatorów, Arthur D. Little

WPŁYW SYTUACJI MAKROEKONOMICZNEJ NA PRZYCHODY OPERATORÓW TELEKOMUNIKACYJNYCH

Wzrost ARPU z usług telekomunikacyjnych od 2018 roku był średnio trzykrotnie niższy od wzrostu cen innych mediów, wskazując na niewspółmiernie niski wzrost przychodów

Porównanie zmian ARPU do zmian w cenach innych mediów w Polsce

Wzrost cen niektórych mediów (np. gazu) znacznie przekroczył wartość inflacji (19 p.p.)

Czy w okresie 2020-2022 firma napotkała ograniczenia regulacyjne związane z zarządzaniem ofertą dotychczas świadczonych usług Internetu i telewizji?
W jaki sposób ww. ograniczenia wpłynęły na działalność?

Wyniki badania

% udzielonych odpowiedzi

% respondentów

% respondentów z odpowiedzią „Tak” na pierwszą część pytania

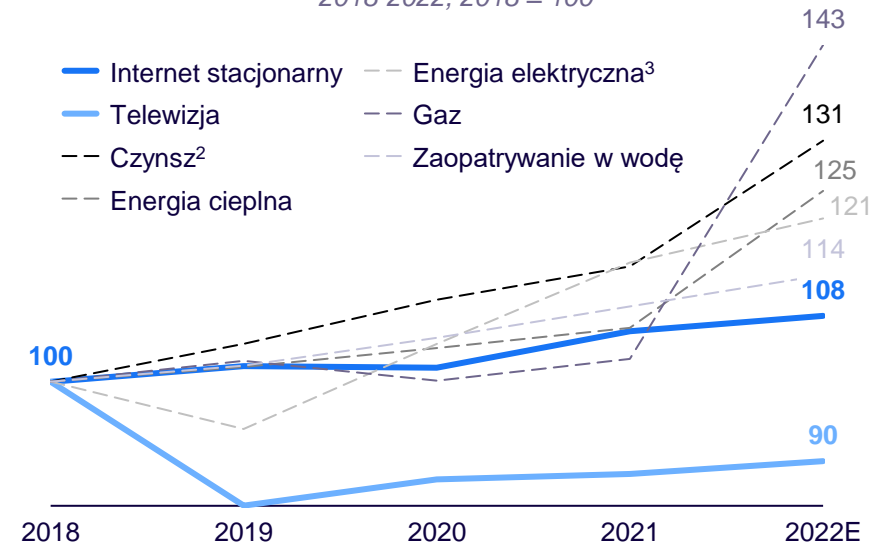

Wpływ na branżę telekomunikacyjną

- 2/3 operatorów zostało dotkniętych ograniczeniami regulacyjnymi, które utrudniły zarządzanie ofertą i ceną usług. Wzrost ARPU był **najniższy w porównaniu do innych mediów**
- ARPU z usług Internetu stacjonarnego wzrosło zaledwie o ~8% względem 2018 r., tj. **28 p.p. poniżej wzrostu inflacji** i znacznie poniżej wzrostu cen innych mediów
- ARPU z usług telewizyjnych **spadło o ~10%** od 2018 r. ze względu na **wzrost popularności tanich pakietów**, niższy wolumen sprzedaży i dużą liczbę migracji z CaTV na DTT i IPTV⁴

Indeks zmian cen względem 2018 roku¹

2018-2022, 2018 = 100

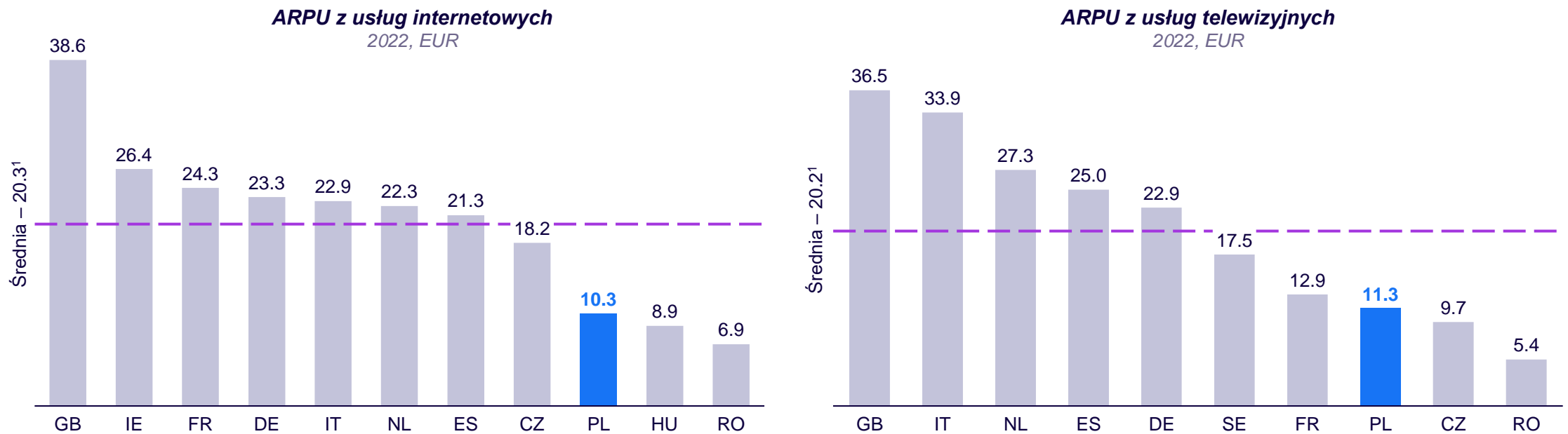

- Wzrost cen mediów był średnio **trzykrotnie wyższy** od wzrostu ARPU wśród operatorów. Oznacza to, że przychody branży telekomunikacyjnej pozostały na niemalże **niezmienionym poziomie w porównaniu do cen innych mediów i wzrostu kosztów**
- Główną przyczyną tej sytuacji są **ograniczenia regulacyjne** (np. dot. zarządzania polityką cenową), znacznie bardziej restrykcyjne niż dla części z pozostałych analizowanych branż

1) Dane szacunkowe dla 2022 roku na podstawie prognoz S&P Global; 2) "Opłaty na rzecz właścicieli" w nomenklaturze GUS; 3) Ceny dla konsumentów; 4) CaTV – Cable TV (telewizja kablowa), DTT – Digital Terrestrial TV (telewizja naziemna) zwykle dostępna za darmo, IPTV – Internet Protocol TV (telewizja nadawana przez Internet) zwykle oferująca wyższą elastyczność konsumentowi; Źródła: UKE, GUS, S&P Global, Arthur D. Little

ARPU z usług telekomunikacyjnych w Polsce jest o ~50% niższe od średniej co kontrastuje z wysoką jakością i dostępnością oferty

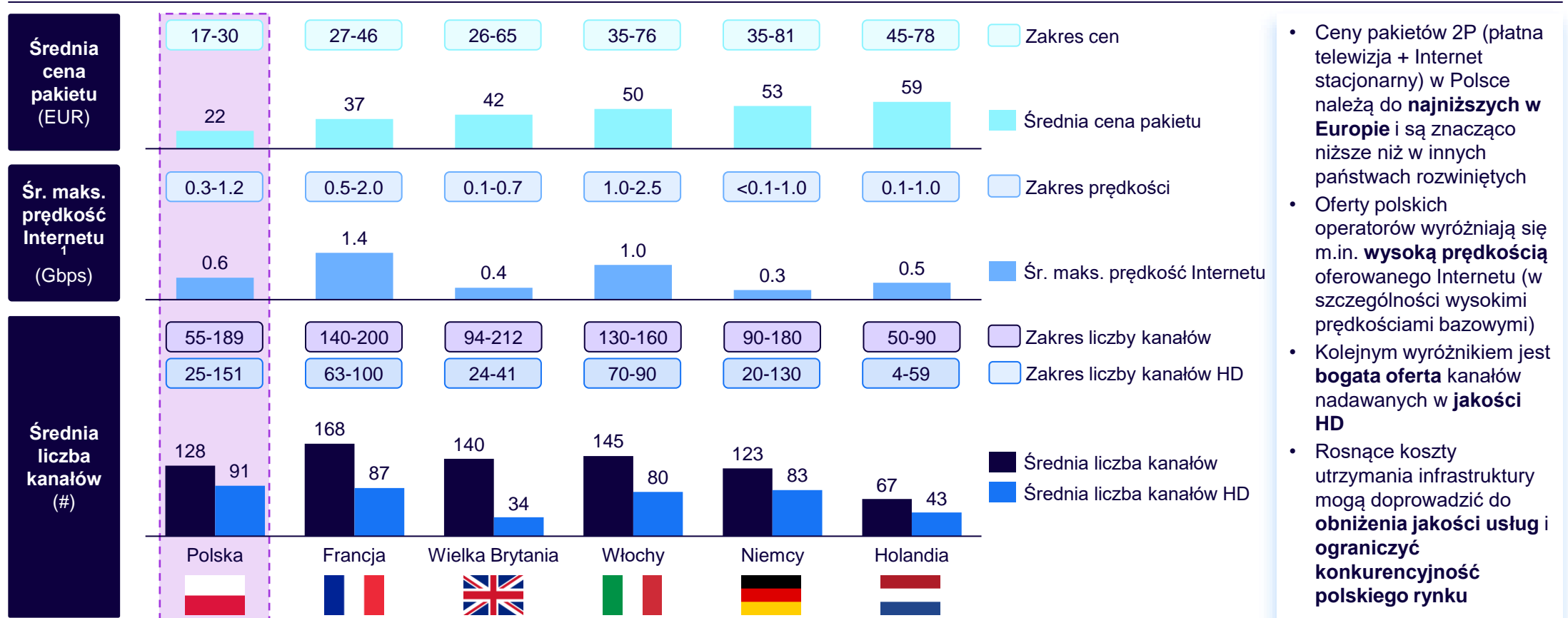
Ceny usług telekomunikacyjnych dla odbiorców indywidualnych w Europie

- ▶ **Przychody z usług telekomunikacyjnych w Polsce są jednymi z najniższych w Europie** – ARPU z usług internetowych jest o ~50% niższe niż średnia z porównywanych rynków i ~40% niższe niż w sąsiednich Czechach; w przypadku usług telewizyjnych, ceny w Polsce są ok. 45% poniżej średniej
- Relatywnie niskie ARPU stoi w kontraście do wysokiej jakości usług oferowanych przez polskich operatorów (więcej na następnej stronie). Wskazuje to na **nieadekwatnie niski poziom przychodów**, który w długiej perspektywie może uniemożliwić zachowanie obecnego poziomu konkurencyjności ofert

Oferta polskich operatorów wyróżnia się wysoką jakością usług 2P, co może być trudne do utrzymania w średniej i długiej perspektywie przy obecnym poziomie kosztów

Średnia cena pakietu (TV + Internet) i jego parametry w Polsce i zagranicą stan na kwiecień 2023

1) Dla pakietów, w których śr. maks. prędkość Internetu nie przekracza 2.5 Gbps;
Źródła: Strony internetowe operatorów; Arthur D. Little

Zagraniczni operatorzy rekompensują wzrost kosztów poprzez waloryzację cen usług o wartość inflacji, a zmiany obejmują wszystkich klientów (obecnych i nowych)

Kluczowe działania podjęte w związku z inflacją w Polsce i zagranicą

Zagraniczni operatorzy podnieśli ceny w stopniu zbliżonym do wysokości inflacji

Kraj	 Polska	 Francja	 Wielka Brytania	 Włochy	 Niemcy	 Holandia	
Podwyżki cen	Obecni klienci	-	↑ 3-5%	↑ 9-10%	↑ 4%	↑ 6-9%	↑ 10%
	Nowi klienci	↑ 5%	↑ 3-8%	↑ 9-10%	↑ 4%	↑ 6-9%	↑ 10%
	Dalsze zmiany ¹	-	2023 i 2024 (obecni i nowi klienci)	2023 i 2024 (obecni i nowi klienci)	2024 (obecni i nowi klienci)	-	2024 (obecni i nowi klienci)
Inflacja 2022	16.6%	5.9%	9.2%	11.6%	8.1%	9.6%	
Opis i kontekst	<ul style="list-style-type: none"> Mimo wysokiej inflacji polscy operatorzy nie mieli możliwości dostosowania cen Częściowe podwyżki cen usług objęły głównie nowych klientów 	<ul style="list-style-type: none"> Wiodący dostawcy usług (m.in. Bouygues Telecom, Orange i SFR) ogłosili podwyżki cen usług, średnio o 1-3 EUR/msc. 	<ul style="list-style-type: none"> Większość operatorów w Wielkiej Brytanii (m.in. Virgin Media, BT, TalkTalk i Vodafone) ogłosiło podwyżki cen usług o ~5 EUR/msc. 	<ul style="list-style-type: none"> Najwięksi operatorzy (m.in. Vodafone, TIM i WindTre) wprowadzili podwyżki cen o średnio 2 EUR/msc. 	<ul style="list-style-type: none"> Wiodący operatorzy (m.in. Telekom (T-Mobile), Vodafone i O2) zapowiedzieli lub wprowadzili podwyżki cen usług, średnio o 3-5 EUR/msc. 	<ul style="list-style-type: none"> Większość operatorów (m.in. T-Mobile, Delta, Ziggo) wprowadziło podwyżki cen o ~6 EUR/msc. (na poziomie inflacji) 	

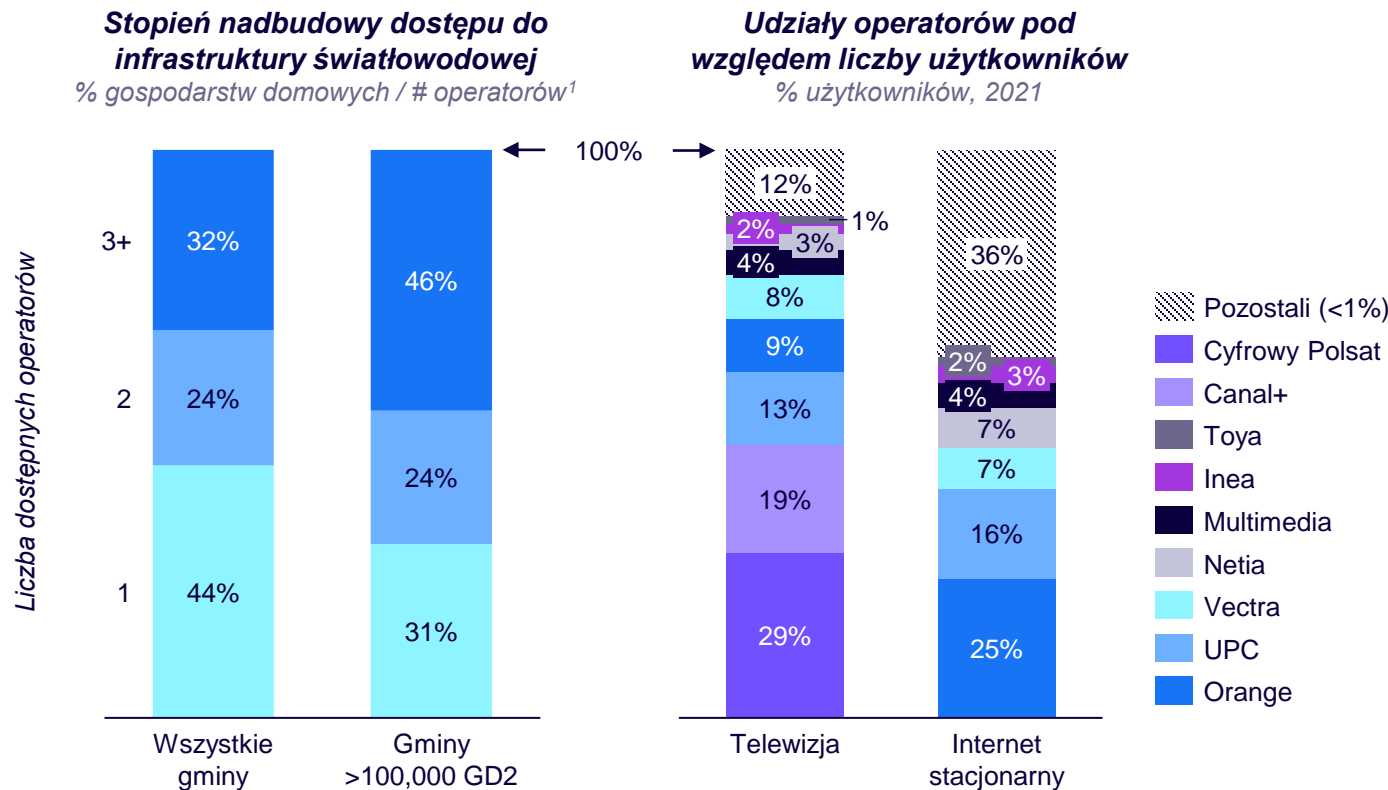
Waloryzacja na zagranicznych rynkach w większości przypadków **odpowiadała wartości inflacji**. Ponadto obejmowała zazwyczaj **wszystkie umowy** (nowe i obowiązujące), co było możliwe dzięki wdrożeniu klauzul waloryzacyjnych. W Polsce **brakuje obecnie wytycznych regulacyjnych** pozwalających na podobne rozwiązanie

Które z czynników mających wpływ na sytuację finansową firmy wydają się najistotniejsze?

“Nietransparentne regulacje konsumenckie ograniczają możliwość zarządzania ofertą operatorów, ze szkodą dla klientów i możliwości inwestycyjnych”
Przedstawiciel operatora, ankieta

Wysoki poziom konkurencji oraz powszechna dostępność usług w naturalny sposób utrzymują ceny na polskim rynku telekomunikacyjnym na niskim poziomie

Stopień nadbudowy dostępu do infrastruktury światłowodowej oraz udziały operatorów w Polsce

- Stopień nadbudowy dostępu do infrastruktury światłowodowej różnych operatorów w Polsce jest relatywnie wysoki. Jest on wyższy niż w wielu krajach Europy Zachodniej takich jak Niemcy, Holandia, Dania, Norwegia, Belgia czy Wielka Brytania
- W rezultacie znaczna część społeczeństwa ma w Polsce dostęp do usług więcej niż jednego operatora. Gwarantuje to konkurencyjność ofert i ogranicza potencjał podnoszenia cen bez potrzeby ingerencji regulacyjnych
- Rynek usług telewizyjnych również charakteryzuje się dużą liczbą dostępnych operatorów i ofert. Wpływa to na wysoką konkurencyjność rynku z perspektywy konsumentów. Tym samym oferta polskich operatorów jest w wielu przypadkach bardziej atrakcyjna niż porównywalne oferty operatorów w innych krajach europejskich

1) Wyłączając gospodarstwa domowe bez dostępu do infrastruktury światłowodowej; 2) GD – gospodarstwa domowe;
Źródła: UKE, Arthur D. Little, Credit Suisse

PRZYSZŁOŚĆ OPERATORÓW TELEKOMUNIKACYJNYCH W POLSCE

Skokowy i nieproporcjonalnie wysoki wzrost kosztów w relacji do przychodów przełożył się na potrzebę redukcji wydatków – dla aż 74% operatorów oznacza to ograniczenie inwestycji

Działania podjęte przez operatorów w celu redukcji kosztów

Jakie działania zostały podjęte przez firmę w okresie 2020-2022 w celu redukcji kosztów?

Wyniki badania

% udzielonych odpowiedzi

Ograniczony potencjał obniżki kosztów

- Sektor telekomunikacji zmagają się z problemami kosztowymi przynajmniej od kilku lat, na przestrzeni których **firmy podejmowały próby redukcji kosztów z wykorzystaniem różnych działań optymalizacyjnych**
- Do najczęściej podejmowanych działań należały m.in. **ogólna optymalizacja kosztowa (76%)**, **ograniczenie nakładów inwestycyjnych (74%)** i **wdrożenie rozwiązań redukujących koszty energii (59%)**
- Niektóre z działań mogą mieć również **niekorzystne skutki zewnętrzne**. Dotyczy to przede wszystkim **ograniczania inwestycji**, które są **niezbędne do zachowania wysokiej jakości usług i konkurencyjności** ofert dla konsumentów
- Pomimo podjętych działań, większość operatorów nie zauważyła znaczącego pozytywnego wpływu na zyskowność. Sugeruje to, że **redukcja kosztów może być niewystarczająca do utrzymania poziomu rentowności umożliwiającego dalszy efektywny rozwój**. Jest to szczególnie krytyczne w obliczu ograniczonego potencjału wzrostu przychodów

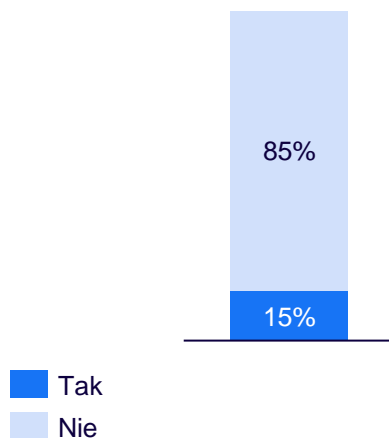
▶ Mimo podjęcia działań optymalizacyjnych, nie wystarczyły one aby poprawić sytuację operatorów. Oznacza to, że **perspektywa finansowa operatorów może ulec dalszemu pogorszeniu**, co w efekcie **ograniczy ich dalszy rozwój i inwestycje**

Większość operatorów (85%) nie dostrzega możliwości głębszej redukcji kosztów jednocześnie spodziewając się ich dalszych wzrostów

Sposoby poprawy sytuacji finansowej operatorów telekomunikacyjnych

Czy firma widzi potencjał dalszej redukcji kosztów w stopniu pozwalającym na zapewnienie stabilnego poziomu inwestycji w rozwój infrastruktury i usług telekomunikacyjnych?

Wyniki badania
% udzielonych odpowiedzi

Czy firma spodziewa się dalszego wzrostu kosztów (w tym kosztów energii, wynagrodzenia i utrzymania sieci) w ciągu najbliższych lat, a jeśli tak to w jakim zakresie?

Wyniki badania
% udzielonych odpowiedzi

Długoterminowy spadek rentowności

- Większa część łatwo dostępnych i prostych w aplikacji mechanizmów obniżania kosztów została już w **znacznym stopniu wykorzystana** przez operatorów
- Pozostałe możliwości dalszej redukcji kosztów są w ocenie większości (85%) operatorów **niewystarczające do odzyskania poziomu rentowności sprzed 2020 roku**
- **Wszyscy operatorzy spodziewają się dalszych podwyżek kosztów** w najbliższym okresie, w tym większość (85%) oczekuje wzrostów na poziomie podobnym do okresu 2020-2022
- Jednym z kluczowych czynników stymulujących dalsze wzrosty są **zmiany regulacyjne**, w tym m.in. nowelizacja KSC¹ powodująca potencjalny **wzrost kosztów infrastruktury i sprzętu** oraz wprowadzenie PKE² nakładającego **szereg nowych wymogów prawnych** na operatorów
- Jednocześnie, w związku z wyczerpaniem dostępnych możliwości ograniczania kosztów, istnieje **znaczące ryzyko spowolnienia rozwoju branży telekomunikacyjnej**

▶ Brak możliwości dalszej optymalizacji kosztów i nieadekwatny wzrost przychodów mogą doprowadzić do **spadku jakości ofert**, czego negatywne skutki odczują także **konsumenci**

1) KSC – Krajowy System Cyberbezpieczeństwa; 2) PKE – Prawo Komunikacji Elektronicznej zastępujące dotychczasowe Prawo telekomunikacyjne i implementujące przepisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1972 z 11 grudnia 2018 r. ustanawiającej Europejski kodeks łączności elektronicznej (EKŁE);
Źródła: Arthur D. Little

Brak możliwości waloryzacji cen w obowiązujących umowach może przyczynić się do skokowego wzrostu cen usług dla nowych klientów

Potencjalne scenariusze waloryzacji cen usług przez operatorów

Nawet ~10x mniejsza podwyżka dla wszystkich klientów może dać podobny efekt do podwyżek tylko wśród nowych umów

	Założenia scenariusza 	Przewidywane skutki 	PREFEROWANY SCENARIUSZ
Scenariusz 1 Waloryzacja świadczonych usług w ramach obecnych i nowych umów	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost cen usług dotyczy wszystkich abonentów w podobnym zakresie, ze znacznie niższą zmianą niż w przypadku podwyżki cen wyłącznie nowych umów 	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost cen usług na poziomie między kilka a kilkanaście procent dla wszystkich umów Podwyżki wynikające z klauzul w krótkim terminie powinny być relatywnie niskie, na poziomie poniżej wzrostu cen większości usług i mediów 	
Scenariusz 2 Brak waloryzacji świadczonych usług w obecnych umowach, znaczna podwyżka cen nowych umów	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost cen usług dotyczy wyłącznie nowych bądź odnawianych umów ze względu na brak możliwości wdrożenia klauzul w obowiązujących umowach 	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost cen usług na poziomie nawet około 20-30% dla nowych i odnawianych umów Podwyżki dla nowych umów mogą osiągnąć nawet około 20-30%, prowadząc do znacznie wyższych cen względem obecnych abonentów oraz ryzyka ograniczenia dostępności usług telekomunikacyjnych 	SCENARIUSZ ZASTĘPCZY

- ▶ Waloryzacja cen dla obecnych abonentów (scenariusz 1) oznaczałaby **znacznie niższy średni poziom wzrostu cen usług dla konsumentów**
- ▶ Scenariusz 2 zakłada utrzymanie ograniczeń regulacyjnych utrudniających zarządzanie ofertą i cenami usług. W takim wypadku wzrost kosztów może doprowadzić do skokowego wzrostu cen nowych usług (nawet **10-krotnie wyższego** niż w scenariuszu 1)

Większość operatorów spodziewa się negatywnych skutków utrzymania się obecnej sytuacji finansowej, co przełoży się na konkurencyjność oraz rozwój całego sektora

Spodziewany wpływ utrzymania trudnej sytuacji ekonomicznej na działalność operatorów

Jakie są spodziewane skutki i wpływ na działalność wynikające z długoterminowego utrzymania obecnej sytuacji finansowej i braku odpowiedniej zmiany poziomu cen usług telekomunikacyjnych?

Wyniki badania

% udzielonych odpowiedzi

Wpływ na działalność

- Ograniczenie nakładów inwestycyjnych na rozbudowę zasięgu sieci**
- Zmniejszenie konkurencyjności oferty** (pogorszenie jakości usług, ograniczenie wyboru, podwyższenie cen)
- Ograniczenie zatrudnienia**
- Ograniczenie nakładów inwestycyjnych na utrzymanie i modernizację sieci**
- Zaprzestanie działalności lub sprzedaż firmy**

Potencjalne efekty

- Spowolnienie wzrostu dostępności sieci
- Mniejszy przyrost nowych użytkowników
- Mniej nowych klientów ze względu na cenę
- Spowolnienie rozwoju oferty przez masowe zmiany pakietów na tańsze/ mniej rozbudowane
- Ograniczenie zatrudnienia w sektorze
- Spadek atrakcyjności sektora jako pracodawcy
- Spadek przepustowości obecnych łącz
- Częstsze problemy techniczne dotyczące sieci
- Zmniejszenie ogólnej konkurencyjności rynku oraz atrakcyjności do pozyskiwania talentów
- Problemy z dostępem dla użytkowników

Skutki

- Problemy z wykonywaniem pracy zdalnej
- Wykluczenie zawodowe (zmniejszenie mobilności zawodowej)
- Wykluczenie cyfrowe
- Gorszy dostęp do medycyny
- Gorszy dostęp do edukacji
- Spadek bezpieczeństwa sieci

Dalszy wzrost kosztów połączony z nieadekwatnym wzrostem przychodów może doprowadzić do **znacznego spowolnienia rozwoju branży**. Dotyczy to przede wszystkim **spadku poziomu inwestycji**, które są niezbędne dla zachowania konkurencyjności i jakości ofert skierowanych do konsumentów

1) Na skutek pogorszenia jakości usług, ograniczenia wyboru dla klientów lub podwyższenia cen nowych usług;
Źródła: Arthur D. Little

W obliczu rosnących kosztów i nieadekwatnie niskiego wzrostu przychodów otoczenie regulacyjne powinno zwiększyć elastyczność operatorów w zarządzaniu kontraktami

Szczegółowe podsumowanie wniosków raportu

Obecna sytuacja 	Potencjał zmiany 	Dalsze kroki
<ul style="list-style-type: none"> Operatorzy odnotowują w ostatnich latach znaczne wzrosty kosztów w kluczowych obszarach, takich jak ceny energii, koszty pracy, koszty finansowania oraz rozbudowa infrastruktury w związku ze wzrostem wolumenu danych W tym samym okresie wzrost przychodów był nieadekwatnie niski w porównaniu do kosztów pomimo wzrostu dochodu rozporządzalnego w społeczeństwie. Przyczyniło się to do istotnego pogorszenia sytuacji finansowej operatorów Główną barierą wzrostu przychodów są ograniczenia regulacyjne utrudniające możliwości zarządzania ofertą i cenami usług. W rezultacie operatorzy nie mają możliwości prowadzenia zrównoważonej polityki cenowej 	<ul style="list-style-type: none"> Niski potencjał optymalizacji po stronie kosztowej – sektor zmagają się z problemami kosztowymi od kilku lat i wykorzystał już większość potencjału redukcji kosztów. Pozostałe możliwości nie są wystarczające by odpowiedzieć na dalszy wzrost kosztów Ograniczony potencjał wzrostu po stronie przychodowej – dotychczasowy wzrost przychodów był nieproporcjonalnie niski do wzrostu kosztów. W przyszłości taka sytuacja może się utrzymać, jeżeli otoczenie regulacyjne operatorów nie umożliwi prowadzenia zrównoważonej polityki cenowej Zgodnie z wynikami badania, utrzymanie obecnej sytuacji doprowadzi do spadku inwestycji i w efekcie do znaczącego spowolnienia rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> Operatorzy sygnalizują potrzebę stworzenia rozwiązań regulacyjnych pozwalających na zarządzanie ofertą w stopniu odpowiadającym zmianom w otoczeniu makroekonomicznym Transparentne wytyczne regulacyjne dotyczące waloryzacji pozwoliłyby na ograniczenie skali ewentualnego wzrostu cen dla konsumentów (w porównaniu ze scenariuszem skokowego wzrostu cen tylko dla nowych umów) Ze względu na wysoką konkurencyjność lokalnego rynku (szeroki dostęp do ofert różnych operatorów), ewentualna waloryzacja umów byłaby naturalnie ograniczona

▶ Brak adekwatnej waloryzacji cen może prowadzić do **negatywnych skutków dla branży telekomunikacyjnej oraz całej gospodarki i konsumentów**, którzy staną w obliczu ograniczonej konkurencyjności oraz dostępności usług telekomunikacyjnych. Jednym z kluczowych rozwiązań, które mogłyby poprawić sytuację operatorów, byłoby dostosowanie **środowiska regulacyjnego tak, aby umożliwiło one zrównoważone zarządzanie ofertą**

Arthur D. Little has been at the forefront of innovation since 1886. We are an acknowledged thought leader in linking strategy, innovation and transformation in technology-intensive and converging industries. We navigate our clients through changing business ecosystems to uncover new growth opportunities. We enable our clients to build innovation capabilities and transform their organizations.

Our consultants have strong practical industry experience combined with excellent knowledge of key trends and dynamics. ADL is present in the most important business centers around the world. We are proud to serve most of the Fortune 1000 companies, in addition to other leading firms and public sector organizations.

For further information, please visit www.adlittle.com or www.adl.com.

Copyright © Arthur D. Little Luxembourg S.A. 2023.
All rights reserved.

Kontakt:

Piotr Baranowski

Partner, Polska

Tel. +48 501 600 785

baranowski.piotr@adlittle.com

ARTHUR LITTLE

THE DIFFERENCE